

HISTÒRIES

Manuel Baixauli



E TOTS ELS CONTES QUE HAS LLEGIT, QUIN EN diries que és el millor?

—El millor?... Deteste aquestes preguntes. No sé què respondre. A més, no sé amb exactitud què és o no és un conte.

—«*Narració, generalment breu, d'un fet o d'una sèrie de fets reals, llegendaris o ficticis, amb la intenció d'entretenir, divertir, moralitzar, etc.*» Això en diu el diccionari.

—I un relat? Quina n'és la diferència? Alguna volta m'han preguntat si el que jo feia eren contes o relats i he hagut de fugir d'estudi.

—«*Obra narrativa en prosa, d'extensió inferior a la novel·la.*»

—Claríssim... Deixe-m'ho córrer.

—*Podem consultar-ho en un llibre de teoria literària...*

—No me'n parles, de teoria. M'adorm.

—*Una cosa queda clara: tant el conte com el relat són breus.*

—Curiós, això de classificar la literatura pels quilos.

—*Vaig llegir que un conte no ha de semblar un fragment de novel·la.*

—Per què no?

—*Un conte ha de ser un tot, no una part.*

—He llegit històries breus de Txekhov que semblen fragments de novel·la.

—*I ho són?*

—Es publiquen com a contes.

—*També he llegit que en un conte a penes ha d'haver descripció.*

—Txekhov descriu moltíssim.

- I que un conte és una idea forta, mentre que la novel·la n'és una dèbil.*
- No veig, en molts contes de Txekhov, una idea forta.
- T'agrada Txekhov?*
- Desassossega, fa sentir, fa pensar.
- Quins altres autors t'agraden?*
- Borges té coses excel·lents. *Funes el memorioso*, per exemple.
- El xicot que ho recordava absolutament tot, sense repòs...*
- Comença així: «*Lo recuerdo (yo no tengo derecho a pronunciar ese verbo sagrado, sólo un hombre en la tierra tuvo derecho y ese hombre ha muerto)...*»
- Si t'agrada Borges, t'interessarà Calvino, supose...*
- Suposes malament.
- Què n'has llegit?*
- Poc. Em cau de les mans. *El baró rampant* (crec que li sobren dues terceres parts del text), *Marcovaldo* (a penes el vaig començar) i *Sis propostes per al pròxim mil·lenni*. Aquest últim el vaig llegir a gust.
- No n'és un conte.*
- Ni un relat. Calvino no em convenç, ni en el contingut ni, encara menys, en la forma.
- Què em dius de Cortázar?*
- El puc llegir... Preferisc, però, Kafka, Hawthorne, Poe, Stevenson, Henry James, Conrad, Kipling... Kipling ha escrit el final de conte que més m'ha commogut mai. A *El jardiner*. Una joia. També em va commoure *Conte de Tòquio*, de Yasujiro Ozu.
- Això és una pel·lícula.*
- Una obra mestra. La deshumanització de l'home mostrada des de la quotidianitat més subtil, sense estridències. Un dels millors films que he vist. Parlant de films, te'n citaré dos més que no em lleve del cap: *La paraula*, de C. T. Dreyer, i *L'hora del llop*, de Bergman. El primer és un miracle cinematogràfic, el segon, una baixada lúcida a les clavegueres mentals d'algú que embogeix. L'endemà d'haver-lo vist, el vaig reveure amb una necessitat quasi física. Poques voltes un pot experimentar sensacions tan intenses davant una obra d'art; la palla ens oculta els tresors.
- Què et sembla Calders?*
- M'atrau el tipus d'històries que escriu, però hi trobe a faltar alguna cosa. Les comence a gust, les acabe decebut.
- Monzó?*
- Acudits, idees enginyoses... L'enginy és el que menys m'interessa de la literatura. He llegit pocs contistes de llengua catalana, no en tinc un concepte global. El millor, per a mi, l'únic que afegisc als preferits que he

citat abans, és J. Palàcios. *Alfabet* em produí un goig inoblidable.

—*Has esmentat l'enginy. Què opines de Joyce?*

—En acabar l'*Ulisses* pensí que era un brillant capbussó en la infinitud del temps present, i que tenia moltes qualitats literàries, però és un llibre que no m'imatà, no me'n féu presoner. Tanmateix, hi ha un conte de Joyce que recorde amb gust: *Els morts*.

—*Una història trista.*

—D'una tristesa que cala. Com la tristesa de Bartelby. No he anomenat encara un dels que més m'interessa: Melville. *Bartelby, l'escrivent, Benito Cereno*... Obres mestres, sens dubte. Fins i tot *Moby Dick* és un conte. O no?... Continue sense comprendre les diferències, els límits d'un conte, un relat, una novel·la, una pel·lícula...

—*Hi ha llibres de teoria que ho expliquen, això.*

—Preferisc la indefinició. Diguem-ne històries, i ja ens va bé.

—*Massa vague. La vida també és una història.*

—En efecte. Una història contada per un idiota.



*A. Txèkhov (1860-1904),
un referent clàssic del conte contemporani.*